

Richtlijn afbakening functies Chemie RVU vanaf 2026

Inleiding

In het akkoord 'Gezond naar het pensioen' (oktober 2024)¹ tussen kabinet, werknemersorganisaties en werkgeversorganisaties is afgesproken de RVU-drempelvrijstelling na 2025 voort te zetten, onder de voorwaarde dat RVU's beheerst en meer gericht worden ingezet voor werknemers die door de zwaarte van hun werk niet gezond kunnen doorwerken tot de AOW-leeftijd. Er is overeenstemming bereikt over een gezamenlijke inzet op duurzame inzetbaarheid en een structurele RVU-drempelvrijstelling met ijkmomenten. Dit akkoord geeft opvolging aan de tijdelijke RVU-drempelvrijstelling en de Maatwerkregeling Duurzame Inzetbaarheid en Eerder Uittreden (MDIEU).

Gerichte en beheerste inzet RVU: afbakening en objectieve onderbouwing doelgroep

Tussen kabinet en sociale partners is afgesproken dat decentrale sociale partners aan de cao-tafel de RVU-drempelvrijstelling gericht inzetten op de groep werknemers binnen hun sector of bedrijf die door de zwaarte van het werk niet gezond werkend de AOW-leeftijd kan bereiken. Wanneer cao-partijen overwegen om tot een RVU-regeling te komen vanaf 2026, dan dienen zij rekening te houden met de onderstaande afspraken over een gerichte en beheerste toepassing.

- Onderbouwde definiëring van bezwarende werkomstandigheden en afbakening van de doelgroep op basis van objectieve criteria: cao-partijen die tot een RVU-regeling willen komen, moeten deze gericht inzetten op de werknemers die door de zwaarte van het werk niet gezond werkend de AOW-leeftijd kunnen bereiken.
- Het expertisebureau Zwaar werk van TNO heeft een kader opgesteld met objectieve criteria om belastende functies of werkzaamheden binnen de sector of het bedrijf te identificeren². Hiermee kunnen sociale partners aan de cao-tafel aan de slag om tot een onderbouwde afbakening te komen.
- Periodieke herziening van de afbakening: de aard van functies of werkzaamheden kan over de tijd veranderen door bijvoorbeeld technologische of organisatorische ontwikkelingen. Om te blijven aansluiten bij die ontwikkelingen herzien cao-partijen periodiek de afbakening van de RVU-doelgroep.

¹ <https://www.rijksoverheid.nl/documenten/kamerstukken/2024/10/18/bijlage-gezond-naar-pensioen-onderhandelaarsakkoord>

² [TNO 2025 M11089](#)

- Koppeling met duurzame inzetbaarheid: afgesproken is een afspraak over RVU te koppelen aan inzet op duurzame inzetbaarheid, in ieder geval voor de doelgroep die in aanmerking komt voor RVU. In de cao-afspraken wordt naar de betreffende duurzame inzetbaarheidsmaatregelen verwezen. Deze mitigerende maatregelen zijn bijvoorbeeld gericht op het verlichten van zwaar werk met zoveel mogelijk bronaanpak, het verbeteren van de arbeidsomstandigheden en de blootstelling aan zwaar werk verminderen en het tijdig begeleiden van zwaar naar lichter werk.
- Validatie van afbakening door expertisecentrum zwaar werk TNO: cao-partijen dienen de onderbouwde afbakening van de RVU-doelgroep in bij het expertisecentrum zwaar werk van TNO ter validatie. Om tot een afbakening te komen, benutten cao-partijen het kader met criteria voor een onderbouwde beoordeling van belastende functies/werkzaamheden dat TNO beschikbaar stelt (zie voetnoot 2). Voor de beoordeling kijkt het TNO expertisecentrum naar het gevolgde beoordelingsproces/gebruikte methodiek, de ingezette expertise, het resultaat en de onderbouwing daarvan, en de inzet van beschikbare aanpakken om geconstateerde risico's te verminderen. De uitkomst van de validatie is een advies aan cao-partijen. Cao-partijen bepalen zelf wie uiteindelijk voor de RVU-regeling in aanmerking komt.

Kader belastende werkkenmerken TNO

TNO onderscheidt de volgende belastende kenmerken:

Relevante werkkenmerken voor vaststellen belastende functie/ werkzaamheden

 Werktijden	 Psychosociale belasting	 Cognitieve belasting	 Fysieke belasting	 Omgevingsbelasting
• Werken in de nacht of randen van de nacht • Oproepdiensten	• Sociaal onveilige werkomgeving • Emotioneel belastend werk • Gebrek aan: • functionele steun • sociale steun • autonomie	• Waarnemingsvermogen • Aandacht • Geheugen • Beslisvermogen	• Tillen en dragen • Duwen en trekken • Houdingen/bewegingen • Hand-armtaken • Trillingen en schokken	• Gevaarlijke omstandigheden • Chemische factoren • Biologische agentia • Straling • Warmte/Koude belasting • Geluid/Lawaai

Deze werkkenmerken zijn als kolommen per functie meegenomen in de onderbouwing.

Deskundigheidsoordeel Orba

Orba is als systematiek al ingezet bij afbakening van de doelgroep in de sectoranalyse op basis van Orba-scores voor belastende werkomstandigheden. De Orba-methodiek en -deskundigheid is als volgt mee genomen per functie.

1. Orba-deskundige beschrijft op rij “Orba” in steekwoorden de voorkomende handelingen en omstandigheden die bezwarend zijn vanuit de normfunctie.
2. Onder deze rij geeft de Orba-deskundige in steekwoorden weer welke beschermings- en hulpmiddelen er gelden voor deze handeling/omstandigheid.
3. 1 en 2 afwegend kleurt de Orba-deskundige de ingevulde cel per bezwarend werkkenmerk als volgt in:

- groen (niet belastend)
- oranje (enigszins belastend)
- rood (zwaar belastend), indien haalbaar met notering van de gepasseerde grenswaarde.

In de kolom “mitigerende maatregelen” geeft de Orba-deskundige aan waarom de restbelasting nog steeds bestaat en mogelijk aanvullende maatregelen om de belasting verder te reduceren.

Separaat oordeel sectorale sociale partners

Deze ingevulde ‘heatmap’ dient als basis voor sociale partners om hun oordeel te geven op de 1e rij per werkkenmerk per normfunctie, met dezelfde kleurafbakening groen, oranje, rood.

Aanzet Heatmap/kader normfuncties RVU in de chemie 2020-2028															
AFDELING	FUNCTIE	referentie nummer	onderdeel	GEZONDHEIDSRISICOS											
				WERKTUIGEN	FYSIEKE BELASTING				OMGEVINGSBELASTING				PSYCHOSOCIALE BELASTING		COGNITIEVE BELASTING
				nachtwerk	randen	standby	lillen	duwen	ongunstige houding	hand arm taak	trillen	gevaarlijke omstandigheden	chemische straling	biologische	andacht
Productie	Shiftsupervisor (leegchef productie)	14.02.05	inschatting Orba maatregel												
Productie	Planeeloperator (controlekamer)	14.04.07	inschatting Orba maatregel												
Productie	Buitenoperator	14.05.10	inschatting Orba maatregel												
Productie	Hulpoperator (verpakking)	14.07.23	inschatting Orba maatregel												
Productie	Machine operator (verpakkinglijn)	14.07.24	inschatting Orba maatregel												
Logistiek	Hefftruchouffeur (grondstoffen maatschappij)	10.05.11	inschatting Orba maatregel												
Maintenance	Onderhoudsmonteur B (mechanisch)	18.16.26	inschatting Orba maatregel												
Maintenance	EBI monteur B	18.05.11	inschatting Orba maatregel												
Maintenance	Maintenance engineer	18.10.17	inschatting Orba maatregel												
Wetgeving	Analist A	09.07.07	inschatting Orba maatregel												

Input
preventieve
DI-agenda

Eindoordeel

Sociale partners hebben de kolom mitigerende maatregelen aangevuld en omgezet naar [een preventieve DI-agenda](#).

Het eindoordeel van sociale partners is opgenomen in [een aparte heatmap](#).

De onder de kolom “totaal” rood gekleurde functies zijn als belastend aangemerkt, conform de definitie zwaar werk chemie.

Sectorale cao-afspraken definitie zwaar werk sector (petro)chemie

Ook de cao-afpraak uit 2021 moest worden aangepast i.v.m. het niet meer kunnen melden van de Orba-scores bezwarende werkomstandigheden. De herziene definitie luidt:

Een functie in de chemiesector wordt vanaf 1-1-2026 conform het kader normfuncties chemie als zwaar aangemerkt in de volgende drie gevallen.

1. *Ploegendienst met nachtdienst;*
2. *Fysiek/fysisch zwaar werk verrichtten conform het kader normfuncties chemie 2026 met een bovenmatige belasting (totaaloordeel rood) voor werkgerelateerde bezwaren;*
3. *Fysiek/fysisch zwaar werk verrichtten conform het kader normfuncties chemie met een belasting voor werkgerelateerde bezwaren voor enkele belastende werkzaamheden/omstandigheden in combinatie met 2-ploegen- of consignatie-dienst die naar oordeel van de cao-partijen leiden tot problemen op hogere leeftijd.*

De medewerker komt in aanmerking voor RVU als de medewerker minimaal 20 jaar de functie heeft uitgeoefend gedurende het dienstverband en voldoet aan een van de drie bovengenoemde bepalingen.

Bedrijfsafbakening belastende functies in de (petro)chemiesector

Voor de bedrijfsafbakening kan gebruik worden gemaakt van de sectorale afbakening en definitie. Dit dient als toetsingskader. Voorwaarde voor het refereren aan deze sectorale afbakening is dat de belastende functies op bedrijfsniveau vrijwel hetzelfde zijn als de sectoraal opgenomen normfuncties wat betreft bezwarende handelingen/omstandigheden, getroffen maatregelen en daarmee de belasting.

Stappen bedrijfsafbakening

Vergelijk bedrijfsfuncties met chemie kader zwaar werk

1. Bepaal vanuit de sectorale definitie zwaar werk welke bedrijfsfuncties mogelijk in aanmerking komen voor de RVU-regeling.
2. Neem bedrijfsfuncties met ploegendienst met nachtdienst op in je bedrijfsafbakeningslijst voor belastende functies of neem ze op in [een bedrijfseigen heatmap](#) op basis van de sectorale.
3. [Download of raadpleeg de normfunctiebeschrijvingen](#) uit de heatmap die u wilt vergelijken met uw bedrijfsfuncties.
4. Beoordeel vanuit HR/VGWM-cie OR/SHE specialist of RI&E preventiemw-er en supervisor/leiding of door cao partijen ingestelde werkgroep of de bedrijfsfuncties overeenkomen met de normfuncties.
5. Leg afwijkende functies met mogelijk belastend werk apart en laat die beoordelen door AWWN-Orbadeskundige of voer deze in op de website van TNO om te toetsen aan het TNO-model zwaar werk [vanaf Q2 2026, [Expertisecentrum Zwaar Werk - Netwerk gezond en veilig werk](#)]
6. Noteer eventuele afwijkingen in handelingen, omstandigheden en getroffen maatregelen van vergelijkbare functies.
7. Bespreek de functies en bevindingen met een werkgroep met kennis van HR, Orba/functies; gezondheids-/veiligheidsrisico's, werkzaamheden en omstandigheden (zie 2). Bepaal of van de normfuncties afwijkende onderdelen lichter dan wel zwaarder zijn. Pas dan de kleur en informatie aan per belastend kenmerk in een eigen heatmap. Houd hier rekening met aanvullend bewijs, zoals hoger ziekteverzuim, herplaatsingen in andere functies, ongevallen, WIA e.d.
8. Voeg het oordeel over de afwijkende functies toe aan de heatmap.
9. Adviseer cao-partijen over de afbakening met de eigen onderbouwing en DI-agendapunten (hoe zijn belastende werkomstandigheden verder te reduceren?) De DI-agendapunten zijn af te leiden uit kolom Z "mitigerende maatregelen" in de heatmap. Hierin is aangegeven waarom de restbelasting nog bestaat ondanks getroffen maatregelen en wat er aanvullend mogelijk is. Op bedrijfsniveau is dit meer specifiek in te vullen. Bij validatie zal ook TNO hierover adviseren.
10. Cao-partijen beslissen over het bedrijfskader zwaar werk en wie er toegang toe krijgen op basis van de heatmap en bij van normfuncties afwijkende functies op basis van Orba of de TNO-methodiek. Ook stellen zij de preventieve DI-agenda vast.

11. Bij afwijkingen van het Kader chemiemodel zwaar werk op onderdelen of nieuwe functies: Het bedrijf biedt de afbakening en onderbouwing van de afwijkende functies(onderdelen) aan bij Expertise centrum zwaar werk voor validatie.

12. Werk aan de DI-agendapunten om belastend werk verder terug te dringen.

Schema 1: afbakening belastend werk in de chemie

